

එනරෝපණයෙහි අනුසස් ද්‍රව

බුදුරජාණන් වහන්සේ

ත්‍රිපිටකවේදි උපාධි අපේක්ෂක

මරංගල සමිතවංස හිමි

අතීතයේ කෘෂි කාර්මික සමාජයක ජීවත් වූ මිනිසා සිය පරිසරය පිළිබඳ මනා වැටහීමක් ඇති කරගෙන සිටියේය. ඔහු සිය ජීවිතය ගෙනයාම සඳහා ස්වාභාවික සම්පත් පරිභෝජන කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව මනා දැනුමක් ඇති කර ගෙන සිටියේය. ගොවිතැනට ජලය ලබා ගැනීමටත් ගොවි බිමේදී සෙවන ලබා ගැනීමටත් අවශ්‍ය වූ නිසා වෘක්ෂලතා විනාශ නොකළේය. එද කෘෂිකාර්මික සමාජයේ ගොවියා තුළ තිබූ පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධය අද දියුණු වෙමින් පවතින රටවල ජනතාව තුළ නොතිබීම හේතුකොටගෙන අප අවට පිහිටි වනාන්තරය ශීඝ්‍ර ලෙස විනාශ වෙමින් පවතී. අප ජීවත් වන මිහිතලය පරිහරණය කරන ජලය ස්වාභාවිකව පිහිටා ඇති වෘක්ෂ ලතා සහ ගොවිතැන් සඳහා යොදවා ගන්නා පස් ආදී වස්තූන් පිළිබඳ අද මිනිසාට ඇති අවබෝධය ඉතා අල්පය. තමා ජීවත්වන පරිසරය පිළිබඳව ඇති දැනුම අල්පවීම නිසා විශේෂයෙන් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ජනතාවට බලාපොරොත්තු රහිත ප්‍රශ්න රාශියකට මුහුණ පෑමට සිදුව ඇත. මෑතකදී මතු වූ මේ ගැටළුවලට විසඳුම් සොයන පරිසරවිද්‍යාඥයෝ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ජනතාවට පරිසර අවබෝධය ලබා දෙන්නේ කෙසේද යන ප්‍රශ්නයට මුහුණ පා සිටී.

මිනිසා පරිසරයට හානි පැමිණවීමට පටන් ගත්තේ ශිෂ්ටත්වය කරා පා ඇබ්ම ආරම්භ කළ තැන් පටන්ය. මිනිසා ගල් ඉභාවල කොළ අතු පැලඳගෙන වාසය කළ සමයේදී පරිසරය ආශ්‍රිත වූ ප්‍රශ්න තිබුණේ යැයි සැක කිරීමට පවා නොහැකිය. මිනිසා ශිෂ්ටත්වයෙන් ඉහළට නැගෙත්ම අවශ්‍යතා බහුල විය. ඒ අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමේදී පරිසරයට හානි පැමිණීම ශීඝ්‍රයෙන් වැඩි විය.

භාරතයේ බුද්ධ කාලයේ කැලෑ ආරක්ෂා කිරීමට රජවරුන් උත්සාහවත් වූ බව මජ්ඣිම නිකායේ චූළගොසිංගසාල සූත්‍රයේ එන කරුණු වලින් පෙනේ. අනුරුද්ධ, කිම්බල, නන්දිය, තෙරුන් වහන්සේලා ගොසිංගසාලවනයෙහි වාසය කරන කල්හි සවස් කාලයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ වනය කරා වැඩිසේක. එන විට “අද්දසා බො දායපාලො හගචන්තං දුරතොව ආගච්ඡන්තං දිස්වාන හගචන්තා එතදවොච. මා සමණ එතං දායං පාවිසි. සන්තෙන්ට්ත යො කුලපුත්තා අත්තකාමරූපා විහරන්ති මං තෙසං අඵාසුමකාසිති” යි දැක්වෙන පරිදි

අරඤ්ඤ පාලකයා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුරදීම දැක්කේය. දෑක උන් වහන්සේට මේ කරුණු සැල කෙළේය. “මහණ, තෙල වනයට නොපිවිසෙනු මැන. මෙහි කුලපුත්‍රයෝ ත්දෙනෙක් ඇත. තමන්ට හිත කැමතිව සැදැහැතිව වසන්. ඔවුන්ට නොපහසු නොකරන්නේ මැනවැයි” කිය. මෙහි “දාය” යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ වනයයි. එහි ආරක්ෂකයා “දයපාල” නමින් හැඳින්වේ. මේ ප්‍රවෘත්තියෙන් පෙනී යන්නේ එකල රජවරු වනාන්තරවලට දැඩි ආරක්ෂා යොදා තිබුණු බවයි. එසේම ත්‍රිපිටකයෙහි සඳහන් වන ජීවකම්බවනය - මල්ල සාල වනය, වැනි උයන් පිළිබඳ තොරතුරුවලින් පෙනීයන්නේ වන හා උයන් පිළිබඳව උනන්දුවක් දැක් වූ රජවරු සිටි බවයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වෘක්ෂයක් යට හුදෙකලාව හිඳිමින් කරන ලද අධ්‍යාත්ම ගවේෂණ යෙන් ලබා ගත් අවබෝධය මිනිසකු වශයෙන් ලබාගත හැකි උසස්ම අවබෝධයයි. පසුව අධ්‍යාත්ම විවේකය සඳහා එම හුදෙකලා දිවියට හික්මුන්ද යොමුකර ඇති අයුරු “ආරඤ්ඤගතොවා රුක්ඛමුල ගතොවා” ආදී වචනවලින් ප්‍රකාශවේ. සුන්තනිපානයේ බග්ගවිසාණ සූත්‍රයේ “එකො වරෙ බග්ග විසාණ කප්පො” යනුවෙන් හුදෙකලා දිවිය නොයෙක් හේතූන් අනුව අභ්‍යාකර ඇති අයුරු පෙනේ.

මහාකාශාප වැනි මහතෙරවරුන් වනයෙහි වාසය වඩාත් ප්‍රියකර ඇත. ඊළඟට වන සෙනසුනක් ආශ්‍රය කරගෙන ජීවත්වන හික්සුවට කරුණු හික් සම්පූර්ණ වන බව මජ්ඣිම නිකායේ එන “වන පත්ථ” සූත්‍රයෙන් පෙනේ. ඒවා නම්.

1. එළඹ සිටි සිහිය ඇති බව
2. චිත්ත සමාධිය
3. ආශ්‍රවක්ෂය
4. යොගකෂමය
5. සිවුපස ලාභය යන කරුණුයි.

සංයුක්ත නිකායේ “වනරෝප” සූත්‍රයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනාකර ඇත්තේ කැලෑ වැව්ට කළ හොත් එය දිවා රැ දෙකේහි පින් වැඩෙන කුසලයක් බවයි. එය දේවතාවකු ඇසූ ප්‍රශ්නයකට දී ඇති පිළිතුරයි.

දේවතාවා:—කෙසං දිවාච රත්තො ච- සද පුඤ්ඤං පවඨස්සිති.

ධම්මෙධා සීලසම්පන්නා- කෙ ජනා සග්ගගාමීනො

කිනම් කෙනකුන්ට දහවලුන් රැන් හැම කල්හිම පින් වැඩෙයිද? දහමහි පිහිටි සීලසම්පන්න ධු කිනම් ජනයෝ ස්වර්ගයට යෙක්ද?

බුදුහු:— “ආරාමරොපා වනරොපා-යෙ ජනා සෙකුකාරකා පපඤ්ච උදපානංච-යෙ දදන්ති උපස්සයං.”

යම් කෙනෙක් මල්පල යුතු උයන් වවන්තෝ වෙත්ද වනයන් වගා කොට දෙන්නෝ වෙත්ද ඒදඩුපාලම් කරවන්නෝ වෙත්ද යම් කෙනෙක් පැන්හලුන් පැන්පොකුණුන් ආවාසන් දෙත්ද ඔවුන්ට දිවා රාත්‍රි දෙකේහි හැමවිටම පින් වැඩේ. මේ ප්‍රකාශයෙන් අපට පෙනීයන වැදගත් කරුණක් නම් වන උයන් වැව්ට පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේන් උත්සාහවත් වූ බවයි. එසේම උන්වහන්සේ ගස් කොටස් 4 කට බෙදා සමාජයේත් ඒ ආකාරයේ පුද්ගලයන් සිටින බව අංගුත්තර නිකායේ රුක්ඛ සූත්‍රයේදී දක්වා ඇත.

“ වත්තාරො මෙ හික්ඛවෙ රුක්ඛා, කතමෙ වත්තාරො, ඵෙග්ගු ඵෙග්ගු පරිවාරො, ඵෙග් ගු සාර පරිවාරො, සාරො ඵෙග්ගු පරිවාරො, සාරො සාරපරිවාරො, ඉමෙබො හික්ඛවෙ වත්තාරො රුක්ඛා,”

මහණෙනි වෘක්ෂයෝ සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙක් ද යත් නිසරු රුක් පිරිවර කොට ඇති නිසරු රුකෙක, හරරුක් පිරිවරකොට ඇති නිසරු රුකෙක, නිසරු රුක් පිරිවරකොට ඇති හර රුකෙක. හරරුක් පිරිවරකොට ඇති හර රුකෙක. මහණෙනි මේ වෘක්ෂයෝ සතර දෙනෙයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ස්වකීය ධර්මය පැහැදිලි කරදීමේ උපමා වශයෙන් ගස් උපයෝගී කර ගෙන තිබෙන බව මේ රුක්ඛ සූත්‍රයෙන් ප්‍රකට වේ.

රමණියානි අරඤ්ඤානි- යත්ථ න රමනී ජනෝ
වීතරාගා රමෙස්සන්ති-න තෙ කාමගචෙසිනො

සාමාන්‍ය ජනයාගේ සිත් නොගන්නා රමණීය කැලෑ ද ඇත. වීතරාගීහු කම් සැප නොසොයන හෙයින් එබඳු තැන්වල සිත් අලවා වාසය කරත්. එක අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේ:—

“වනං ජීන්දථ මා රුක්ඛං- වනතො ජායතෙ හයං” යි වදාළහ. වනං ජීන්දථ-කෙලෙස් නමැති වනය සිද දමන්න. මා රුක්ඛං- ගස් කපන්න එපා. වනතො ජායතෙ හයං-කෙලෙස් නමැති වනයෙන් (තෘෂ්ණාවෙන්) බිය හටගනී.” යනු එහි තේරුමයි. මෙහිදීත් රුක් සිඳින්නට එපා යනුවෙන් ප්‍රකාශ කිරීමෙන්ද බුදුරජාණන් වහන්සේ රුක් අගය කළ බව පෙනේ. බුදුහු ගස් වැල් නැසීම පිළිබඳ ශීක්ෂා පදයක්ද පැනවූහ. මේ කරුණු සම්පිණ්ඩනය කර බැලීමේදී පෙනීයන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගස් වැල් වැවීම අගය කළ බවයි.

එක් ගසක් විනාශ කිරීමෙන් එක් පරිසර සාධකයකට පමණක් නොව තවත් පරිසර සාධක රාශියකට අහිත කර ප්‍රතිවිපාක ගෙනදීමට සමත්වන බව මිනිසාට අවබෝධ කරවිය යුතුය. පරිසරයට හානි පමුණුවන්නේ මිනිසාය. එහෙත් එහි විපාක විදින්නේ මිනිස්සු පමණක් නොවෙයි. මිනිසා ප්‍රමුඛ සියලු ජීව ලෝකයම එම හානියෙන් පීඩා විදින්නේය. ගස් වැල් ඇතුළු සමස්ත ජීව ලෝකයම අද නියඟය නිසා පීඩාවට පත් වී සිටී. මිනිසාගේ අවශ්‍යතා බොහොමයක්ම සපුරා ගන්නේ ගස්වැල්වලිනි. එබැවින් ගස්වැල්වලට ඇලුම් කිරීමට මිනිසාට ඉගැන්විය යුතුව ඇත.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

1. මජ්ඣිම නිකාය.
2. අංගුත්තර නිකාය.
3. සංයුත්ත නිකාය.
4. සුත්ත නිපාත.
5. ජාතක අටුවාව.
6. දීඝ නිකාය.